

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Doctrina Nova Ac Mira De Ignorantia Eximii Domini Gumhari Huygens

Huygens, Gommarus

Coloniæ, 1682

§ 3. An ad peccandum formaliter sufficiat voluntas, sive libertas facti, nec
requiratur voluntas sive libertas peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37083

20 *Doctrina Gummariana*

forent, qua ex parte nostra obstarent, vel ab-
essent, tamen legem naturæ totam, saltem quoad
ea, quæ nos concernunt, sciremus omnes,
sicut scivit Adamus: Tentavi sæpius ex ijs
verbis hoc colligere; sed frustra fuit om-
nis conatus meus: obsecro te Doctor
Eximie, ac Magister optime, quo tu id
argumentandi artificio colligis ex istis ver-
bis? Artificium istud stupebo, quia mi-
rum; non tamen defugiam, licet novum,
si modò sit solidum.

§ 3.

*An ad peccandum formaliter
sufficiat voluntas, siue liber-
tas facti, nec requiratur vo-
luntas siue libertas peccati.*

Gummarus in dictatis publicis sæpe è
me laudatis Art. 8. Observ. 4. forti-
ter pugnat, invictam seu involuntariam
juris naturæ ignorantiam peccati maculam
hand abstergere: rationem dat: quia ex
ejusmodi ignorantia operantis affectus fer-

147

de Ignorantia invincibili 2^a

tur in objectum revera in se malum, quamvis malum esse ignoretur funditus: exemplum ponit in mentiente, qui mentiri esse prohibitum ignorat penitus, à peccato tamen haud est immunis. Nam in casu posito, inquit, vult ipsum mendacium, quod est res revera inordinata, & legi aeterna contraria, vult, ut ait Augustinus, voluntate facti, non voluntate peccati, id est vult factum, quod est inordinatum, & revera legi aeterna contrarium: censeat ergò ad peccatum propriè dictum, quod homini vitio datur, statuitque operantem culpæ, ac supplicij reum, satis esse quod sit voluntarium *Voluntate facti*, licet non sit voluntarium *Voluntate peccati*; seu sufficere, quod factum sit voluntarium, licet peccatum non sit voluntarium.

Quis non audivit aliquando illud Doctoris Angelici: *omne peccatum est voluntarium*: item illud S. Augustini: *usque aded peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium*. Vox illa *Voluntarium* quo spectat? Nonne ad *Peccatum*? Si dubitas, adi Tyronem aliquem Theologum, adi unum è Philosophis; dicet prædicatum dici de subjecto: mens er-

22 *Doctrina Gummariana*

gò est Doctoris Angelici, ac Magni Patris Augustini, peccatum debere esse voluntarium, nec satis esse, quod factum sit voluntarium, si peccatum voluntarium non sit.

Præterea non ignoras Articulum hunc 46. damnatum esse in sensu Michaëlis Baij: *Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium*: Sensus Baij idem est, qui tuus, ad peccatum non requiri, ut ipsum sit voluntarium voluntate peccati, aut docuissiam docuisse Bajum ad peccatum nequidem requiri, ut ipsum factum sit voluntarium.

Denique quæro ex te, nonne ad peccatum, etiam in statu naturæ lapsæ requiritur libertas à necessitate? Responde categoricè, aut respondebunt Innocentius X. & Alexander VII. qui in sensu Jansenij hæreseos damnarunt istud dogma: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur libertas à necessitate*. Malo, inquires, respondere cum distinctione aliquâ ad quæstionem tam invidiosam: dico ergò, cum ita jubeant Pontifices Romani, ad peccatum requiri libertatem à necessitate, sed libertatem facti, non libertatem peccati.

de Ignorantia invincibili 23

ti. Acuta enimverò, ac nitida distinctio ad eludenda Sedis Apostolicæ decreta peridonea! Distinctio hæc placebit, ni fallor, multis, qui doctrinæ Baij adhærent pertinacius, eam tamen profiteri non audent tam apertè: certè vehementer illa placuit *Francisco van Viane*, qui 24. Martij. superiori anno 1681. defendendam proposuit hanc Thesim: *Absurdum est ad peccandum formaliter non sufficere libertatem facti, sed requiri libertatem peccati, quæ sine notitiâ malitiæ haberi non potest.* Insolens mihi apparet vox illa, *Absurdum*, quam toties audire cogimur Lovanij, nescio, an uspiam terrarum alibi inter homines bene moratos. Paucis mihi agendum hic est cum tuo *Francisco van Viane*, te Gummare iterum conveniam §. sequenti.

Domine *Francisce van Viane* ignorare non potes Sanctissimum Dominum Innocentium divinâ providentiâ Papam X P. nuperum suum decretum circa sexaginta quinque Propositiones. absolvisse in hunc modum:

Tandem ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alij quicumque impo-

B §.

81133

24 *Doctrina Gummariana*

rum se abſtineant, & ut paci & charitati conſulatur, idem Sanctiſſimus in virtute ſanctæ Obedientiæ eis præcipit, ut tam in libris imprimendis, ac manuſcriptis, quàm in Theſibus, Diſputationibus, ac prædicationibus caveant ab omni cenſura, & nota, nec non à quibuſcumque convitijs contrà eas Propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à Sanctæ Sede recognita ſuper iſdem Propoſitionibus judicium proferatur.

Nemo tam eſt novitiuſ in Theologia, qui neſciat etiamnum hodie controverti inter Scholaſticos, an ad peccandum formaliter, ſufficiat liberræ facti, quod docent pauci, an verò inſuper requiratur libertas peccati, ac proindè notitia malitiæ, quod contendunt Theologi, ſi paucos excipias, paſſim omnes.

Theſis, quam 24. Martij ſuperiori anno 1681. propugnasti Lovanij ità ſonat: *Abſurdum eſt, ad peccandum formaliter non ſufficere libertatem facti, ſed requiri libertatem peccati, qua ſine notitia malitiæ haberi non poteſt.*

Hocine eſt in Theſibus, ac Diſputationibus cavere ab omni cenſura & nota, nec

de Ignorantia invincibili 25

non à quibuscumque convitijs, contra eas Propositiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc indè controvertuntur? An igitur non est nota, aut convitium aliquod, dicere Propositionem aliquam esse absurdam?

Ego certò mihi persuadeo cum Doctore Angelico, & Theologis passim omnibus, ad peccandum formaliter, non sufficere libertatem facti, sed insuper requiri libertatem peccati, atque adeò notitiam aliquam malitiæ; non ausim tamen ego paucorum oppositam Sententiam vocare absurdam: Si dicat *Franciscus van Vianen* me esse scrupulosum, quòd non ausim doctrinam aliquam inter Catholicos controversam absurditatis arguere; malo pati, ut quis me iudicet scrupulosum, quàm ut non promptissimè obediam, ubi urget Præceptum Sanctissimi Domini, quem supremum in terris Christi Vicarium agnosco & veneror; mihi videtur hoc multò tutius: quare abstinerebo quocumque vel apparenti convitio: solummodò considerabo paululùm Propositionem hanc: *Ad peccandum formaliter sufficit libertas facti,*

26 Doctrina Gummariana

nec requiritur libertas peccati, quae sine noxia malitia haberi non potest.

Sensum hujus propositionis opinor esse hunc: Ad hoc ut quis peccet formaliter, adeoque peccatum ipsi imputetur, satis esse quod ponat vel omittat illum actum, qui prohibitus vel praecipus est, licet insuperabiliter nesciat prohibitum, aut praecipus esse. Non tam universaliter locutus est Jansenius in suo Pseudo-Augustino, ubi exceptit actus prohibitos, & praecipos jure positivo: non ita Auctor Theses, qui universim loquitur, nihil excipiens, nihil distinguens. Ex hac doctrina quantum existimo,

Sequitur 1. Si quis insuperabiliter ignorans prohibitum esse vesci carnibus die veneris, liberè vescatur carnibus illo die, peccat formaliter: nam in casu adest libertas facti, liberè siquidem vescitur carnibus, quibus potest, si velit, abstinere; atqui absurdum est ad peccandum formaliter non sufficere libertatem facti, ut habet Thesis, ergò &c.

Sequitur 2. Formaliter peccasse, ac fornicatum esse Jacob, Gen. 29. quando accessit

de Ignorantia invincibili 27

cessit ad Liam, quæ non erat ipsius uxor :
quia in casu fuit libertas facti , liberè enim
Jacob posuit illum actum , qui est forni-
carius , scilicet accessum ad mulierem non
suam ; poterat enim ad nullam accedere :
Absurdum est autem ad peccandum for-
maliter non sufficere libertatem facti : ab-
surdum est igitur asserere Jacob in casu
non peccasse formaliter . & tamen in casu
Jacob non peccasse formaliter , Sententia
est omnium, ni fallor, Sanctorum Patrum,
qui de hoc scripserunt : absurda est igitur
horum omnium Sententia , si vera est
Thesis.

Sequitur 3. Formaliter etiam peccare
illum , qui nequidem voluntariè facit pec-
catum : nam si quis invincibiliter nescius
fornicationem esse peccatum . liberè for-
nicetur , peccabit formaliter , quia habet
libertatem facti , etsi careat libertate pec-
cati , & tamen in casu *voluntariè quidem*
facit fornicationem , inquit Doctor An-
gelicus q. 3. de malo a. 8. *sed non volunta-*
riè facit peccatum : In casu ergò peccatum
non est voluntarium . Quid ergò ad Au-
gustinum lib. de vera Religione cap. 14.

28. *Doctrina Gummariana*

Usque adeo Peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium, quam Sententiam adeò non retractavit Sanctissimus Doctor, ut l. 1. Retract. cap. 13. de illa dixerit: Si diligenter discutiatur, invenitur esse verissima. Diligentiusne discussit Auctor Theseos, & inventa est absurda?

Sequitur 4. Ad rationem & definitionem peccati non pertinet voluntarium, qui est Articulus 46. inter damnatos in sensu Baij.

Confectarium est manifestum, quia peccatum potest esse, sic tamen ut non sit voluntarium, ut vidimus ad confectarium præcedens, id verò sine quo potest esse peccatum, non pertinet ad ejus definitionem, ut cuivis est notum. Dicit fortasse Auctor Theseos ad rationem & definitionem peccati non quidem pertinere voluntarium peccati, pertinere tamen voluntarium facti, sicque conabitur evadere: sed non evadet umquam, nisi doceat Bajum, in cujus sensu Articulus est damnatus, negasse ad peccatum requiri voluntarium facti, id autem docebit numquam.

de Ignorantia invincibili 29

Fateor invenire me in S. Augustino lib. 1. Retract. cap. 25. peccatum quod est voluntarium *voluntate facti, non voluntate peccati*; sed nulquam invenio peccatum illud esse formale, quod deputari potest ad culpam, de quo tamen agit Thesis.

Sequitur 5. Si liberè forniceris, sed invitus ignoras id esse peccatum, peccas formaliter, adeoque meritò id tibi deputatur ad culpam, meritoque pœnas dabis: contrà tamen pronuntiat S. Augustinus lib. de natura & gratia cap. 67. *Non tibi deputatur ad culpam quod invitus ignoras, & S. Bernardus Hom. 13. in Epist. ad Rom. Si ignorantes illi peccavere, indigni quidem erant qui pœnas darent.*

Sequitur 6. Peccari etiam formaliter in eo, quòd caveri omninò non potest. Contrà quam docet S. Augustinus lib. 3. de lib. arb. cap. 18. *An tanta fallacia est, ut caveri omninò non possit? Si ita est, Nulla peccata sunt; quis enim peccat in eo, quod nullo modo caveri potest? Peccatur autem; caveri igitur potest.*

Confectarium mihi apparet liquidum & nam qui insuperabiliter nescit fornicatio-

30 *Doctrina Grammaticiana*

nem e. g. esse peccatum, formaliter potest peccare, liberè ponendo actum fornicationis, ut docet Thesis: Atqui in casu peccatum *caveri* non potest: fieri quidem potest in casu, ut quis non fornicetur, vel quia non est occasio, vel quia non lubet, vel denique aliam ob causam, sed non videtur hoc ipsum cautelæ adscribendum, ita ut cavisse dicatur: non enim dicimur cavere, nisi quod nobis apparet malum, quod in casu non fit. Sic qui cæcus est, non potest cavere foveam, etsi casu fieri possit, ut in foveam non cadat, sed hoc non ipsius cautelæ, sed fortunæ est adscribendum.

Sequitur 7. Non posse dari actum amoris, nedum timoris, qui excludat omnem voluntatem peccandi: nam cum quovis actu amoris etiam perfectissimo stare potest voluntas faciendi illud, in quo nulla apparet ratio mali.

Sequitur 8. Peccatorem laborantem ignorantia, quantumvis insuperabili cujuscumque præcepti, suscipere non posse eam animi dispositionem, quæ voluntatem peccandi excludat: nam detestatio nulla excludat

clu-

de Ignorantia invincibili 31

eludere potest voluntatem id faciendi, quod omninò ignoratur esse peccatum: quod mihi apparet manifestum.

Sequitur 9. Ejusmodi peccatorem, manente istâ ignorantia, numquam posse justificari, nec per charitatem Dei super omnia, nec per Sacramentum quodcumque, nec per ipsum Martyrium: numquam scilicet eam potest acquirere animi dispositionem, quæ omnem peccandi voluntatem excludat: hæc tamen animi dispositio ad justificationem est omninò necessaria.

Sequitur 10. Irritas esse confessiones, omnes, quas durante illâ ignorantia instituit peccator: irrita namque est omnis confessio, quam non comitatur contritio aliqua, sive perfecta, sive saltem imperfecta voluntatem peccandi excludens.

Sequitur Deniquè isti homini desperationis aperiri abyssum.

Eximie *Franciscae van Viane*, hæc Corollaria mihi visa sunt fluere ex modestâ tuâ hac Thesi: *Absurdum est ad peccandum formaliter non sufficere libertatem facti, sed requiri libertatem peccati, qua sine notitiâ malitiæ haberi non potest.*